

MIOARA (printre dinți) : Nu-l scăpa din ochi !

BĂRBATUL III (in telefon) : Și eu ce trebuie să fac?... Am înțeles!... Am... (Rămîne descumpănit, cu receptorul în mână. Închide încet telefonul. Il privește citeva clipe pe Gogu, ia poziție de drepți.) A fost o greșeală ! Vă rog să ne scuzați !

GOGU (infricoșat) : Ce vrei să faci ?!

BĂRBATUL III : Vă rog să scuzați : sinteți liber !

GOGU (urlet) : Nuu !!!

GRIGORE (Lizicăi) : Adă o pătură ! (Bărbatul. III salută, se îndreaptă spre ieșire, Gogu se repede după el.)

GOGU : Nu mă lăsa ! Nu mă lăsa !

Bărbatul III îl dă la o parte ; iese. Gogu rămîne în mijlocul cameret, în picioare, cu obrazul golit de sînge, înconjurat de cei trei. Începe să cadă încet

CORTINA

Răsfoind arhivele teatrului românesc

Șerban Cioculescu, cronicar dramatic

Provocat de lectura ultimului volum al lui Ioan Massoff despre teatrul românesc al deceniului '40—'50, Șerban Cioculescu a încredințat „breviarului” său din *România literară* (nr. 12, joi 19 martie 1981) câteva „Amintiri teatrale”. Nu-l cunoșteam în postura de cronicar dramatic, ajuns, „printr-un capriciu al întâmplării”, să ocupe fotoliul 13, într-o vreme de „inflație” a sălilor de teatru : stagiunea 1945—1946. În uitatele pagini ale ziarului *Semnalul*, în care editorul și exegetul lui Caragiale semna alături de unii vrednici emuli ai reporterului Caracudii, aflăm un agreabil căutător de emoții scenice. Și, dacă am înțeles bine din lectura zecilor de cronici, deghizamentul („pentru care nu-mi simțeam o deosebită atracție” — loc. cit.) avea și un nobil țel : susținerea directoratului lui Tudor Vianu la Teatrul Național.

Capitala număra atunci 24 de teatre, și proaspătul doctor în litere (cu teza tipărită în 1945 : *Dimitrie Anghel, Viața și opera*) alerga de la cele patru săli ale Naționalului la teatrele *Comedia, Municipal, Colorado, Mic, Victoriei, Nostru, Modern, Maria Filotti, Muncitoresc* (i-au scăpat citeva !), urmărind un repertoriu în care preocupăneau farsele și melodramele. În stal, Șerban Cioculescu încerca voluptați similare celor ale cronicarului de teatru Arghezi (e vremea cînd redactează *Introducere în poezia lui Tudor Arghezi*, 1946). Plăcerea pamfletară nu e strunită, chiar cînd acidul ei poate aprinde un temperament ca al lui Camil Petrescu : „Comedia (*Mitică Popescu*) respiră un optimism nemaiîntîlnit la d. Camil Petrescu, al cărui univers e mai adesea sumbru ! Într-adevăr, iată un bărbat și o

femeie, capabili, și unul și altul, de sentimente curate și de acțiuni frumoase : Mitică și Georgeta, dezavantajați doar o-nomastic”. Iar interpreta (ideală, după opinia lui Camil !) primește o falsă reverență de stil : „D-na Mimi Botta dăruiește spectacolului un farmec deosebit, fără să știe a-și lua compensația liniștii interioare în gesturi”.

Privirii sale nu-i scapă nici carențele scenografice. La un decor de Traian Cornescu : „N-am înțeles mecanismul ușilor, care se deschid uneori automat, cu prevediunea exactă a ieșirilor, altele însă se lasă împinse cu oarecare rezistență”. Pină și Victor Ion Popa e muștrat că a citit pentru scenă uitata piesă a lui Al. Macedonski, *Nebunul* (destinată în 1913 : unei glorii pariziene care s-a lăsat așteptată), „sub aspectul grandiosului tragic, dar nu și al grotescului”.

Copleșit de frecvența premierelor, cronicarul își mărturisese perfid deruta, dar sfîrșește, în cazul lui Mircea Ștefănescu, (jucat simultan în cele două săli ale „Majesticului” de azi) printr-o acoladă amicală : „O piesă la etaj (*Teatrul Comedia*), alta la subsol (*Teatrul Nostru*). Asta nu vrea să zică, însă, că și inspirațiile fecundului dramaturg urmează legile compartimentării respective în stîmna noastră”.

Dacă n-ar fi intervenit, în decembrie 1946, „cenzura internă a gazetei”, pe care n-a admis-o (*România literară* — loc. cit.), „aventura” teatrală a distinsului cărturar ar mai fi continuat o vreme (ziarul apare pină în 1948). Criticul făcuse, pentru digitație, un strălucit exercițiu de stil în registrul pamfletului, compensație (bănuim) pentru secreta suferință că nu mai avea o rubrică fixă de cronică literară (ultima fusese la *Revista Fundațiilor regale*). Dar, totodată, timp de o stagiune și jumătate, Șerban Cioculescu a trăit singura experiență a practicii gazetărești pe care încă n-o încercase.

Ioan NIȚULESCU /